

L'enunciat es refereix a 'el bou, la vaca, emetre el so que els són propis'. Bona part dels significants es basen en el crit emès pels bovins i, per extensió, ocasionalment per altres animals.

Mugir (s. XV) deriva del llat. MUGĪRE, format sobre MU 'mugit del toro', amb la var. *muir* 35, amb desaparició de la palatal, com en *saïm* < SAGĪMEN; coneixen aquell mateix nucli onomatopeic l'alg. *muriar* 85, pres del nuorès *muliare* (< MUGILARE 'l'ase, cridar'), i *muinar* 85 (< MUGINARE 'murmurar').

Bramar (s. XIII), que Coromines derivava del gòtic *BRAMON (*DECH*), considera després d'origen onomatopeic, potser ja d'època preromana (*DECat*); coneix les var. *bramular* (s. XVII), de *bramar* encreuat amb *udolar* o *ulular* (< llat. *vg. ūlŭlare*); *esbramular* 24, amb pròtesi del prefix *es-*; *bramullar* 183, amb canvi palatal inexplicat; *barmudar* 106, amb metàtesi i homonimització formal amb *mudar*; *esgrumolar* 45, amb pròtesi de *es-* i equivalència acústica de B = G.

Altres var. s'originen sobre *bramar* per una atracció de *remugar* (veg. més avall): *esbramugar*, *esbramegar* 87, 93, 94, per influx del suf. *-egar* (< -ICARE) (com de *pedregar*, *bategar*, etc.), *bramugar* 89, 90, *bramucar* 142, per atracció del postverbal *bramuc*.

Braolar sembla un der. de

*BRAGULARE, format

sobre l'arrel cèltica

*BRAGERE 'bramar';

var.: *bragular* 50,

amb la metàtesi de *brugar* 52,

podria ser fidel a l'hipotètic ètim; *bruelar* 26, 32, amb pèrdua de la -G-; *brular* 71, 72, 83, probable simplificació de *br[əw]lar* (com *lleuger* > *ll[u]ger*; cf. Veny, 2013 b). Els crits propis d'altres animals es poden haver estès al mugir de la vaca: *grunyir*, amb la var. *gronyir* (< llat. GRŪNNIRE), aplicat pròpiament al crit del porc, var. *runyir* 47, per modificació onomatopeica; *verretjar* 187, 190, estès al del verro (però sembla adaptació del cast. *berrear*); *belar* 178, 184, 185, der. de BALARE encreuat amb l'onomatopeia [bɛ], dit de les ovelles; *udolar* 51, 55, propi de llops i gossos. *Remugar* 8, 49, 56, 114 és un der. de RŪMĪGARE (de RUMA 'primer estómac dels remugants') a través de *rumegar, per metàtesi i atracció del prefix *re-*, i del soroll del remugar. La mateixa idea de 'soroll' deu ser present en *bornar* 37, 43, del fràncic *BIHURDAN (× TORNARE) 'justar en un clos' → 'envestir, donar embranzida' → 'fer soroll'; semblantment, *murcar* 'envestir amb les banyes' 36, 42, potser encreuat amb *bornar*.

Cridar 60, 156 (< llat. *vg. *CRĪTARE*, cl. QUIRITARE) és el genèric aplicable eventualment a 'mugir'.

Des d'un angle geolingüístic, notem la gran extensió de *bramar*, aplicat a l'època medieval sobretot als ases, amb els seus der. Notem també que *bramular*, *braolar* i *mugir*, que trobem en cat. or., es troben en mall., men. i eiv.,

testimonis d'una colonització de les Illes des del cat.

or. Cal assenyalar també que alguns dels significants més locals s'han format a partir del crit d'altres animals (*grunyir*, *belar*, *remugar*).

Són mots normatius, *bramar*, d'ús molt estès; *bramular*, no tant; *braolar* i *mugir*, d'escassa projecció geogràfica, des del DOrt, 1917; la prioritat donada per Fabra (*DG1*, 1932) a *mugir* s'explicaria per l'especificitat semàntica d'aquest enfront de *bramar*, més propi del crit de l'ase.

